

KRIMINOLOGIYA VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2026-yil 3-son

VOLUME 6 / ISSUE 3 / 2026
ISSUE DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ.63](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.CCJ.63)

ISSN 2181-2179
DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.CCJ)

**MUASSIS:
TOSHKENT DAVLAT YURIDIK
UNIVERSITETI**

“Kriminologiya va jinoiy odil sudlov” ilmiy-amaliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2021-yil 18-martda 1160-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Ushbu jurnal O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi bilan hamkorlikda tashkil etilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
Y. Yarmolik, E. Mustafayev, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, K. Abduvaliyeva,
E. Sharipov, X. Yuldasheva, Y. Mahmudov

Musahhih:
R. Yunusova
Texnik muharrir:
U. Sapayev
Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.

Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.
Faks: (0371) 233-37-48.
Veb-sayt: www.ccj.tsul.uz
E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1386.

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2026-yil 24-sentabrda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 18.
Adadi: 100. Buyurtma: № 99.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY’ATI

BOSH MUHARRIR

Q. Abdurasulova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

Y. Kolenko – O‘zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi boshlig‘ining birinchi o‘rinbosari

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI

D. Bazarova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

MAS’UL MUHARRIR

Sh. Xaydarov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi mudiri o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

TAHRIR HAY’ATI A’ZOLARI

M. Rustambayev – O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti boshlig‘i, yuridik fanlar doktori, professor

A. Otajonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

O. Mahkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi dotsent v.b., yuridik fanlar doktori

N. Salayev – O‘zbekiston Respublikasi Odil sudlov akademiyasi prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

S. Niyozova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

V. Davlyatov – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi huzuridagi Parlament tadqiqotlari instituti direktorining o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

A. Baratov – Toshkent davlat yuridik universiteti Kriminalistika va sud ekspertizasi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi

D. Musayev – Bojxona institutining Umumhuquqiy fanlar kafedrasini boshlig‘i, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

I. Nikonov – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi boshqarma boshlig‘i, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

N. Hojiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv-uslubiy boshqarma (Registrator ofisi) boshlig‘i

P. Xojabekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho‘basi katta o‘qituvchisi, yuridik fanlar nomzodi

D. Nurumov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi professori, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ:
ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-практический журнал «Криминология и уголовное правосудие» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 18 марта 2021 года с удостоверением № 1160.

Журнал создан при сотрудничестве с Правоохранительной академией Республики Узбекистан.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:

О. Чориев

Редакторы:

Е. Ярмолик, Э. Мустафаев, М. Шарифова,
Ш. Бекназарова, К. Абдувалиева,
Э. Шарипов, Х. Юлдашева, Й. Махмудов

Корректор:

Р. Юнусова

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.

Тел.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.

Факс: (0371) 233-37-48.

Веб-сайт: www.ccj.tsul.uz

E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1386.

Издательская лицензия от

29.11.2023, № 174625.

Журнал передан в типографию
24.09.2026.

Формат бумаги: А4.

Усл. п. л. 18. Тираж: 100 экз.

Номер заказа: 99.

Лицензия типографии от

№ 174626, 29.11.2023.

Отпечатано в типографии

Ташкентского государственного
юридического университета.

100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, дом 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

К. Абдурашулова – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Е. Коленко – первый заместитель начальника Правоохранительной академии Республики Узбекистан

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Д. Базарова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Ш. Хайдаров – заместитель заведующего сектором уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

М. Рустамбаев – начальник Университета общественной безопасности Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

А. Отажонов – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

О. Махкамов – и. о. доцента сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Н. Салаев – проректор Академии правосудия Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

С. Ниёзова – профессор сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

В. Давлятов – заместитель директора Института парламентских исследований при Законодательной палате Олий Мажлиса Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

А. Баратов – заведующий сектором криминалистики и судебной экспертизы Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук

Д. Мусаев – начальник кафедры общеправовых дисциплин Таможенного института, доктор философии по юридическим наукам, доцент

И. Никонов – начальник управления Администрации Президента Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

Н. Хожиев – начальник учебно-методического управления Ташкентского государственного юридического университета

П. Хожобеков – старший преподаватель сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук

Д. Нурумов – профессор сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER:
TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW**

The scientific-practical journal "Criminology and Criminal Justice" was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on March 18, 2021, with certificate No. 1160.

This journal was founded in cooperation with the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Yarmolik, E. Mustafaev, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, K. Abduvaliyeva,
E. Sharipov, Kh. Yuldasheva, Y. Makhmudov

Proofreader:
R. Yunusova

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Editorial office address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.

Phone: (0371) 233-66-36,
233-41-09.

Fax: (0371) 233-37-48.

Website: www.ccj.tsul.uz

E-mail: criminologyjournal@tsul.uz

Subscription index: 1386.

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 24.09.2026.

Paper size: A4. Cond.p.f: 18.

Units: 100. Order: № 99.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

Q. Abdurasulova – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

Y. Kolenko – First Deputy Head of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

D. Bazarova – Professor of the Department of Criminal Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

EXECUTIVE EDITOR

Sh. Khaydarov – Deputy Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

M. Rustambayev – Head of the University of Public Security of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

A. Otajonov – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

O. Mahkamov – Acting Associate Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

N. Salaev – Deputy Rector of the Academy of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

S. Niyozova – Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

V. Davlyatov – Deputy Director of the Institute of Parliamentary Research under the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

A. Baratov – Head of the Department of Criminalistics and Forensic Examination of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Musaev – Head of the Department of General Legal Sciences of the Customs Institute, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

I. Nikonov – Head of a Department of the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

N. Hojiyev – Head of the Educational and Methodological Department (Registrar's Office)

P. Khojabekov – Senior Lecturer of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Nurumov – Professor of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

Otajonov Abrorjon Anvarovich

JINOYATGA PROVOKATSIYA QILISH INSTITUTINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNI
TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI11

Primov Baxtiyor Olim o'g'li

KRIPTO-AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ JINOYATLARNING JINOIY-HUQUQIY TARTIBGA
SOLINISHI: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY QONUNCHILIK ISTIQBOLLARI26

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

Xikmatov Aziz Bobonarovich

SO'ROQ QILISHNI TASNIFLASHNING NAZARIY VA PROTSESSUAL-HUQUQIY
MASALALARI33

Qaybar Malik Sungatuli

TRANSCHEGARAVIY YO'NALISHLAR SHAROITIDA TRANSPORT JINOYATLARINI
TERGOV QILISHDA HUQUQNI MUHOFAZA QILUVCHI ORGANLARNING O'ZARO
HAMKORLIGI MUAMMOLARI48

Nosirov Amirxon Bahodir o'g'li

AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB SODIR ETILGAN FIRIBGARLIK
JINOYATINI TERGOV QILISHDA TERGOV VA TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATINING
O'ZARO HAMKORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI58

Hasanov Abdulmannon Mamatmurodovich

JINOYAT PROTSESSIDA SUD MUHOKAMASI BOSQICHIDA JABRLANUVCHI VA
FUQAROVIIY DA'VOGARGA MALAKALI YURIDIK YORDAM KO'RSATISH
KAFOLATLARI69

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

Umarov Rustam Zulfukarovich

"MARKAZIY OSIYO – KOREYA RESPUBLIKASI" FORMATINING XALQARO-HUQUQIY
INSTITUTIONALLASHUVI79

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

Xomidov Shuxrat Gafurjonovich

KORRUPSIYA VA JINOIY DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISH: BOG'LIQLIK VA
FARQLASH MEZONLARI95

Ahmadov Alimardon Ahmadovich

CHEGARALARARO AKTIVLARNI QAYTTARISHDA GLOBE TARMOG'INING O'RNI:
INSTITUTSIONAL TUZILISH, HUQUQIY CHEKLOVLAR VA MINTAQAVIY HAMKORLIK 105

**12.00.14 – HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASI. JAMDAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH.
PROBATSIIYA FAOLIYATI**

Abdullayev Akbarjon Azamovich

TOSHKENT SHAHRINING KRIMINOGEN VAZIYATINI MONITORING QILISH BO'YICHA
GEOINFORMATSION XARITASINING DASTURIY TA'MINOTINI YARATISH VA
FAZOVIY-TOPOGRAFIK TAHLIL USULLARI 117

12.00.15 – KRIMINOLOGIYA

Tairova Gulmira Murodjonovna

JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHISH TIZIMI VA UNING AYRIM MODELLARI 123

Allambergenov Islambek Sadatdinovich, Ibragimova Gozzal Maratovna

KIBERTAHIDLAR TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASIDA KIBERFIRIBGARLIKKA QARSHI KURASHISH TIZIMINI
TAKOMILLASHTIRISH 132

Xursanov Shamsiddin Allamurod o'g'li

KORRUPSIYANING OLDINI OLIISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASHNING
O'ZIGA XOS JIHATLARI 147

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

Отажонов Абдоржон Анварович

ПЕРСПЕКТИВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ
ИНСТИТУТА ПРОВОКАЦИИ ПРЕСТУПЛЕНИЯ11

Примов Бахтиёр Олим угли

УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ
С КРИПТОАКТИВАМИ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ
НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА26

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Хикматов Азиз Бобонарович

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРОЦЕССУАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ ВОПРОСЫ КЛАССИФИКАЦИИ
ДОПРОСА33

Кайбар Малик Сунгатулы

ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ
ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ В УСЛОВИЯХ
ТРАНСГРАНИЧНЫХ МАРШРУТОВ48

Носиров Амирхон Баходир угли

ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ СЛЕДСТВЕННЫХ
ОРГАНОВ И ОРГАНОВ, ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИХ ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНУЮ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ МОШЕННИЧЕСТВА
С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ58

Хасанов Абдулманнон Маматмуродович

ГАРАНТИИ ОКАЗАНИЯ КВАЛИФИЦИРОВАННОЙ ЮРИДИЧЕСКОЙ
ПОМОЩИ ПОТЕРПЕВШЕМУ И ГРАЖДАНСКОМУ ИСТЦУ НА СТАДИИ СУДЕБНОГО
РАЗБИРАТЕЛЬСТВА В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ69

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

Умаров Рустам Зульфукарович

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВАЯ ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ ФОРМАТА
«ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ – РЕСПУБЛИКА КОРЕЯ»79

12.00.12 – ПРОБЛЕМЫ КОРРУПЦИИ

Хомидов Шухрат Гафуржонович

КОРРУПЦИЯ И ЛЕГАЛИЗАЦИЯ ПРЕСТУПНЫХ ДОХОДОВ: ВЗАИМОСВЯЗЬ И
КРИТЕРИИ РАЗГРАНИЧЕНИЯ95

Ахмадов Алимардон Ахмадович

СЕТЬ GLOBE В ТРАНСГРАНИЧНОМ ВОЗВРАТЕ АКТИВОВ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ
УСТРОЙСТВО, ПРАВОВЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ И РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО 105

12.00.14 – ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ПРЕСТУПНОСТИ. ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ. ПРОБАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Абдуллаев Акбаржон Азамович

РАЗРАБОТКА ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ГЕОИНФОРМАЦИОННОЙ
КАРТЫ МОНИТОРИНГА КРИМИНОГЕННОЙ ОБСТАНОВКИ В ГОРОДЕ ТАШКЕНТЕ И
МЕТОДЫ ПРОСТРАНСТВЕННО-ТОПОГРАФИЧЕСКОГО АНАЛИЗА 117

12.00.15 – КРИМИНОЛОГИЯ

Таирова Гулмира Муроджоновна

СИСТЕМА ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ПРЕСТУПНОСТИ И НЕКОТОРЫЕ ЕЁ МОДЕЛИ 123

Алламбергенов Исламбек Садатдинович, Ибрагимова Гоззал Маратовна

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КИБЕРМОШЕННИЧЕСТВУ
В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ КИБЕРУГРОЗ 132

Хурсанов Шамсиддин Алламурад угли

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА
В ПРЕДУПРЕЖДЕНИИ КОРРУПЦИИ 147

CONTENTS

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

Otajonov Abrorjon Anvarovich

PROSPECTS AND IMPROVEMENT OF THE REGULATION OF THE INSTITUTION
OF CRIME PROVOCATION11

Primov Bakhtiyor Olim ugli

CRIMINAL LAW REGULATION OF CRIMES RELATED TO CRYPTO-ASSETS:
FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS OF NATIONAL LEGISLATION26

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

Hikmatov Aziz Bobonarovich

THEORETICAL AND PROCEDURAL-LEGAL ISSUES OF CLASSIFYING INTERROGATION33

Kaybar Malik Sungatuli

PROBLEMS OF INTERACTION BETWEEN LAW ENFORCEMENT AGENCIES
IN INVESTIGATING TRANSPORT CRIMES UNDER TRANSBOUNDARY ROUTE
CONDITIONS48

Nosirov Amirkhon Bahodir ugli

ISSUES OF IMPROVING THE INTERACTION BETWEEN INVESTIGATIVE
AUTHORITIES AND OPERATIONAL-SEARCH ACTIVITIES IN THE INVESTIGATION
OF FRAUD CRIMES COMMITTED USING INFORMATION TECHNOLOGIES58

Khasanov Abdulmannon Mamatmurodovich

GUARANTEES FOR PROVIDING QUALIFIED LEGAL ASSISTANCE TO THE
VICTIM AND CIVIL PLAINTIFF AT THE STAGE OF TRIAL IN CRIMINAL
PROCEEDINGS69

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

Umarov Rustam Zulfukarovich

INTERNATIONAL LEGAL INSTITUTIONALIZATION OF THE “CENTRAL ASIA –
REPUBLIC OF KOREA” FORMAT79

12.00.12 – CORRUPTION PROBLEMS

Khomidov Shukhrat Gafurjonovich

CORRUPTION AND MONEY LAUNDERING: CORRELATION AND DIFFERENTIATION
CRITERIA95

Ahmadov Alimardon Akhmadovich

THE GLOBE NETWORK IN CROSS-BORDER ASSET RECOVERY: INSTITUTIONAL DESIGN, LEGAL LIMITS AND REGIONAL COOPERATION	105
--	-----

12.00.14 – CRIME PREVENTION. ENSURING PUBLIC SAFETY. PROBATION ACTIVITY

Abdullaev Akbarjon Azamovich

DEVELOPMENT OF GEOINFORMATION MAP SOFTWARE FOR MONITORING THE CRIMINOGENIC SITUATION OF TASHKENT CITY AND METHODS OF SPATIAL-TOPOGRAPHIC ANALYSIS	117
---	-----

12.00.15 – CRIMINOLOGY

Tairova Gulmira Murodjonovna

CRIME CONTROL SYSTEM AND ITS CERTAIN MODELS	123
---	-----

Allambergenov Islambek Sadatdinovich, Maratovna Gozzal Ibragimova

IMPROVING THE ANTI-CYBER FRAUD SYSTEM IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN UNDER CONDITIONS OF TRANSFORMATION	132
---	-----

Khursanov Shamsiddin Allamurod ugli

SPECIFIC FEATURES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PREVENTING CORRUPTION	147
--	-----

Kelib tushgan / Получено / Received: 14.08.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 08.09.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 24.09.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.ccj.63002>

UDC: 343.37:336.74:004.738.5(100)(045)(575.1)

KRIPTO-AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ JINOYATLARNING JINOIY-HUQUQIY TARTIBGA SOLINISHI: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY QONUNCHILIK ISTIQBOLLARI

Primov Baxtiyor Olim o'g'li,

O'zbekiston Respublikasi

Odil sudlov akademiyasi mustaqil izlanuvchisi,

yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8970-9029>

e-mail: baxti13051993@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada kripto-aktivlar bilan bog'liq jinoiy qilmishlarga qarshi kurashishning xorijiy huquqiy modellari qiyosiy-huquqiy nuqtayi nazardan tadqiq etilgan. Yevropa Ittifoqi, AQSH, Singapur, Janubiy Koreya, Rossiya, Qozog'iston, Belarus va Qirg'iziston tajribasi asosida kripto-bozorni tartibga solishda jinoiy-huquqiy va ma'muriy-huquqiy vositalarning nisbati, litsenziyasiz faoliyat, firibgarlik, bozor manipulyatsiyasi, insayderlik axborotidan foydalanish, virtual aktivlardan jinoiy maqsadlarda foydalanish hamda protsessual ta'minlov choralari tahlil qilingan. Tadqiqotda xorijiy modellarni O'zbekiston huquq tizimiga mexanik ko'chirish o'rniga, ularning milliy jinoyat huquqi prinsiplari bilan uyg'unlashtirilishi zarurligi asoslab berilgan. Natijada kripto-bozor manipulyatsiyasi, sun'iy intellektdan foydalanib sodir etiladigan qilmishlar va virtual aktivlarni protsessual jihatdan saqlash masalalari bo'yicha qonunchilikni takomillashtirishga doir takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kripto-aktiv, blokcheyn, qiyosiy-huquqiy tahlil, virtual aktiv, bozor manipulyatsiyasi, insayderlik axboroti, sun'iy intellekt, litsenziyasiz faoliyat, protsessual ta'minlash choralari

УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С КРИПТОАКТИВАМИ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Примов Бахтиёр Олим угли,

доктор философии по юридическим наукам,

самостоятельный соискатель

Академии правосудия Республики Узбекистан

Аннотация. В статье с позиций сравнительного правоведения исследуются зарубежные правовые модели противодействия преступным деяниям, связанным

с криптоактивами. На основе опыта Европейского союза, США, Сингапура, Южной Кореи, России, Казахстана, Беларуси и Кыргызстана проанализированы соотношение уголовно-правовых и административно-правовых средств регулирования крипторынка, нелегализованная деятельность, мошенничество, манипулирование рынком, использование инсайдерской информации и виртуальных активов в преступных целях, а также меры процессуального обеспечения. Обоснована необходимость не механического перенесения зарубежных моделей в правовую систему Узбекистана, а их согласования с принципами национального уголовного права. По результатам исследования разработаны предложения по совершенствованию законодательства в части противодействия манипулированию крипторынком и деяниям, совершаемым с использованием искусственного интеллекта, а также регулирования процессуального хранения виртуальных активов.

Ключевые слова: криптоактив, блокчейн, сравнительно-правовой анализ, виртуальный актив, манипулирование рынком, инсайдерская информация, искусственный интеллект, нелегализованная деятельность, меры процессуального обеспечения

CRIMINAL LAW REGULATION OF CRIMES RELATED TO CRYPTO-ASSETS: FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS OF NATIONAL LEGISLATION

Primov Bakhtiyor Olim ugli,

Independent Researcher at the Academy of Justice,
Doctor of Philosophy (PhD) in Law

Abstract. The article examines foreign legal models for combating criminal acts related to crypto-assets from a comparative legal perspective. Based on the experience of the European Union, the USA, Singapore, South Korea, Russia, Kazakhstan, Belarus and Kyrgyzstan, the ratio of criminal-legal and administrative-legal tools in the regulation of the crypto-market, unlicensed activities, fraud, market manipulation, the use of insider information, the use of virtual assets for criminal purposes and procedural measures are analyzed. The study substantiates the need to harmonize foreign models with the principles of national criminal law instead of their mechanical transfer to the legal system of Uzbekistan. As a result, proposals have been developed to improve legislation on crypto-market manipulation, acts committed using artificial intelligence, and the procedural protection of virtual assets.

Keywords: crypto-asset, blockchain, comparative legal analysis, virtual asset, market manipulation, insider information, artificial intelligence, unlicensed activity, procedural security measures

Kirish

Kripto-aktivlar va blokcheyn texnologiyalarining transchegaraviy xususiyati jinoyatchilikka qarshi kurashishda milliy huquqiy vositalar bilan bir qatorda xorijiy tajribani o'rganishni ham talab qiladi. Blokcheyn infratuzilmasining markazlashmaganligi, operatsiyalarning yuqori tezligi va ayrim hollarda ishtirokchilarning anonimlashtirilishi jinoiy daromadlarni yashirish, firibgarlik sxemalarini amalga oshirish va bozorga sun'iy ta'sir ko'rsatish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

O'zbekiston Respublikasida kripto-aktivlar aylanmasi sohasining huquqiy asoslari shakllangan va Jinoyat kodeksida ushbu sohaga oid maxsus normalar ham mavjud. Shu bilan birga, xorijiy amaliyot kripto-aktivlar bilan bog'liq xavflarni faqat litsenziyasiz faoliyat bilan cheklamasdan, bozor manipulyatsiyasi, insayderlik axborotidan foydalanish, xizmatlar provayderlarining majburiyatlari, jinoiy daromadlarni aniqlash va protsessual aktivlarni saqlash kabi masalalarni ham qamrab olayotganini ko'rsatadi.

Maqolaning maqsadi kripto-aktivlar bilan bog'liq jinoiy qilmishlar uchun javobgarlikning xorijiy modellari tizimlashtirish, ularning milliy jinoyat huquqi uchun ahamiyatli jihatlarni aniqlash va O'zbekiston qonunchiligini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda kripto-aktivning mulkiy maqomini qayta asoslashga emas, balki xorijiy davlatlarda jinoiy-huquqiy himoyaning institutsional modellari – bozor intizomi, provayderlar javobgarligi, texnologik og'irlashtiruvchi holatlar va protsessual aktivlarni saqlash mexanizmlari – o'zaro qiyoslanadi. Tadqiqotda qiyosiy-huquqiy, formal-yuridik, tizimli-strukturaviy va huquqiy modellashtirish metodlaridan foydalanilgan.

Asosiy qism

Yevropa Ittifoqida kripto-aktivlar bozorini tartibga solishning asosiy huquqiy manbalaridan biri 2023-yil 31-mayda qabul qilingan 2023/1114-son Reglament – MiCA (Markets in Crypto-Assets Regulation) hisoblanadi (European Parliament & Council of the European Union, 2023). U kripto-aktivlar xizmatlari provayderlari faoliyatiga yagona talablarni belgilash bilan birga, bozordagi insayderlik axborotidan foydalanish va manipulyativ harakatlarga qarshi maxsus qoidalarni nazarda tutadi. Bu yondashuv kripto-bozorni oddiy litsenziyalash obyekti sifatida emas, balki bozor halolligi va investorlar ishonchini muhofaza qilishni talab etuvchi moliyaviy muhit sifatida ko'rish bilan ahamiyatlidir.

MiCAning muhim jihati shundaki, u har bir kripto-aktiv bilan bog'liq qilmishni alohida jinoyat tarkibiga aylantirishdan ko'ra, bozor ishtirokchilari uchun majburiy standartlar va huquqbuzarliklar uchun samarali sanksiyalar tizimini yaratadi. Shuning uchun YI tajribasini O'zbekiston uchun o'rganishda "maxsus kripto-jinoyat"ni ko'paytirishdan ko'ra, qaysi ijtimoiy xavfli harakatlar alohida jinoiy repressiyani talab qilishini aniqlash muhim.

AQSH modeli boshqacha xususiyatga ega. Federal huquqda kripto-aktivlar bilan bog'liq qilmishlar ko'p hollarda mavjud umumiy jinoyat tarkiblari orqali kvalifikatsiya qilinadi. Xususan, 18 U.S.C. § 1960 litsenziyasiz pul o'tkazish faoliyatini amalga oshirish bilan bog'liq javobgarlikni, 18 U.S.C. § 1343 esa elektron kommunikatsiya vositalaridan foydalanib sodir etilgan firibgarlik qilmishlariga oid normalarni nazarda tutadi. Shu bilan birga, sud jazosini individuallashtirishda *Federal Sentencing Guidelines* (AQSHda federal jinoyatlar uchun jazo tayinlash bo'yicha federal sudlar foydalanadigan yo'riqnomalar tizimi) qo'llanib, bunda yetkazilgan zarar miqdori va boshqa tegishli holatlar hisobga olinadi (United States Sentencing Commission, 2025).

AQSH tajribasining O'zbekiston uchun ahamiyatli tomoni – yangi texnologiya paydo bo'lgani uchun har bir holatga yangi jinoyat tarkibi yaratish shart emasligi. Biroq umumiy normalarni qo'llashning aniq chegaralari qonun va sud amaliyotida tushunarli bo'lishi lozim. Bu yondashuv milliy qonunchilikda maxsus normalar bilan umumiy jinoyat tarkiblari o'rtasidagi nisbatni belgilashda inobatga olinishi mumkin.

Singapur modeli litsenziyalash va jinoiy-huquqiy muhofazani uyg'unlashtirishga e'tibor qaratadi. *Payment Services Act* raqamli to'lov tokenlari bilan bog'liq xizmatlarni

tartibga soladi, litsenziyasiz xizmat ko'rsatishga nisbatan ta'sirchan choralarni belgilaydi (Republic of Singapore, 2019). Singapur Jinoyat kodeksida korporativ subyektlarga nisbatan javobgarlik masalalarining mavjudligi kriptoservis kompaniyalari orqali sodir etilgan huquqbuzarliklarda javobgarlikni individuallashtirish muammosini dolzarb qiladi (Republic of Singapore, 2020).

Biroq Singapur modelidagi korporativ javobgarlik institutini O'zbekistonga to'g'ridan to'g'ri ko'chirish maqbul emas. Milliy jinoyat huquqida shaxsiy aybli javobgarlik prinsipi ustuvor bo'lib, yuridik shaxs nomidan harakat qilgan aniq jismoniy shaxsning aybi va vakolati masalasi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu sababli xorijiy tajribadan olinadigan asosiy element korporativ javobgarlikning o'zi emas, balki kompaniya ichida qaror qabul qilgan shaxslarning roli va komplayens tizimlarini huquqiy baholash mexanizmlaridir.

Janubiy Koreyaning 2023-yilda qabul qilinib, 2024-yil 19-iyuldan kuchga kirgan Virtual Asset User Protection Act virtual aktivlar bozorida insayderlik, manipulyatsiya va firibgarlikka qarshi maxsus rejimni shakllantirdi (Republic of Korea, 2023). Qonunning muhim jihati – virtual aktivlar bozoridagi adolatli savdo muhitini mustaqil muhofaza obyekt sifatida kuchaytirishidir. Bunday yondashuv kriptoservislar aylanmasini faqat mulkiy munosabatlar yoki litsenziyalash masalasi bilan cheklamaslik zarurligini ko'rsatadi.

Rossiya Federatsiyasida kriptoservislar sohasi jinoyat-huquqiy jihatdan hali shakllanish bosqichida. 2024-yilda mayning faoliyatini huquqiy tartibga solishga qaratilgan qonun qabul qilindi (Russian Federation, 2024). Shu bilan birga, raqamli valyuta sohasida maxsus jinoyat tarkiblarini kiritishga qaratilgan qonunchilik tashabbuslari ham ilgari surilmoqda (Russian Federation, 2026). Bu tajriba jinoyat qonunini yangi texnologik munosabatlarga moslashtirish jarayoni bosqichma-bosqich kechishini ko'rsatadi.

Qozog'istonda raqamli aktivlar sohasi 2023-yilgi maxsus qonun bilan tartibga solingan bo'lib, jinoiy javobgarlik ko'p hollarda umumiy iqtisodiy jinoyat tarkiblari bilan bog'lanadi (Republic of Kazakhstan, 2023; Republic of Kazakhstan, 2014). Ushbu model alohida "kriptoservislar kodeksi" yaratishdan ko'ra, raqamli aktivlar sohasidagi harakatlarni mavjud jinoyat-huquqiy konstruksiyalar bilan uyg'unlashtirishga yaqin.

Belarusda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan 2017-yilgi Dekret bilan kriptoservislar aylanmasi uchun nisbatan liberal rejim shakllantirilgan (President of the Republic of Belarus, 2017). Kriptoservislardan terrorizmni moliyalashtirish yoki jinoiy daromadlarni legallashtirish kabi umumiy jinoiy maqsadlarda foydalanilganida esa umumiy jinoyat qonunchiligi ishlaydi. Bu yondashuv iqtisodiy faoliyatni ortiqcha jinoiylashtirmaslik prinsipining amaliy ko'rinishidir.

Qirg'iziston tajribasida virtual aktiv hamyoni va elektron to'lov vositalari bilan bog'liq ayrim harakatlarga ham e'tibor qaratilgan (Kyrgyz Republic, 2021). Ushbu yondashuvning ahamiyati shundaki, jinoiy sxemalarda faqat aktivning o'zi emas, balki unga kirish imkonini beruvchi raqamli identifikatorlar va vositalar ham mustaqil xavf manbai bo'lishi mumkin.

Qiyosiy tahlil xorijiy modellarni shartli ravishda uch guruhga ajratish imkonini beradi. Birinchi guruh – YI va Janubiy Koreyaga xos bozor yaxlitligiga yo'naltirilgan model. Unda manipulyatsiya, insayderlik va xizmatlar provayderlarining majburiyatlari alohida tartibga solinadi. Ikkinchi guruh – AQSHga xos umumiy jinoyat normalarini texnologiyaga nisbatan faol qo'llash modeli. Uchinchi guruh – MDHning bir qator davlatlarida kuzatiladigan aralash model bo'lib, unda litsenziyalash va iqtisodiy faoliyatni tartibga solish bilan bir qatorda umumiy jinoyat normalari saqlanadi.

Xorijiy modellardan kelib chiqadigan birinchi ilmiy xulosa – kripto-aktivlar bilan bog'liq barcha huquqbuzarliklarni yagona jinoyat tarkibiga birlashtirish maqbul emas. Litsenziyasiz xizmat ko'rsatish, bozor manipulyatsiyasi, firibgarlik, jinoiy daromadlarni legallashtirish va axborot tizimiga ruxsatsiz ta'sir ko'rsatish turli ijtimoiy munosabatlarga tajovuz qiladi. Shuning uchun ularning huquqiy tabiati va ijtimoiy xavflilik darajasiga qarab alohida kvalifikasiya qilinishi lozim.

Ikkinchisi esa – yuridik shaxslarning javobgarligi. Ayrim xorijiy tizimlarda kompaniyaga nisbatan to'g'ridan to'g'ri sanksiya qo'llash imkonini mavjud. Biroq O'zbekiston jinoyat huquqida bunday yondashuvni qabul qilish shaxsiy aybli javobgarlik prinsipi bilan tizimli uyg'unlashtirishni talab etadi. Shuning uchun hozirgi bosqichda yuridik shaxsni jinoyat subyektiga aylantirishdan ko'ra, yuridik shaxs orqali sodir etilgan qilmishda qaror qabul qilgan, nazorat qilgan yoki jinoiy harakatni tashkil etgan jismoniy shaxslarni aniqlash mexanizmlarini takomillashtirish maqbul.

Uchinchi masala – kripto-bozor manipulyatsiyasi. MiCA va Janubiy Koreya tajribasi bozorga sun'iy ta'sir ko'rsatish, soxta axborot tarqatish va insayderlik ma'lumotlaridan foydalanishning xavfliligini ko'rsatadi. O'zbekistonda bu munosabatlarning huquqiy muhofazasi faqat umumiy firibgarlik tarkibi bilan cheklanib qolmasligi kerak. Biroq bunday qilmishlarni jinoiylashtirishdan oldin "manipulyatsiya", "insayderlik axboroti" va "sun'iy narx shakllantirish" tushunchalarini sohaviy qonunchilikda aniq belgilash zarur.

To'rtinchi masala – sun'iy intellektdan foydalanish. *Deepfake*, avtomatlashtirilgan botlar, sintetik ovoz va tasvirlardan foydalanib jabrlanuvchini adashtirish yoki identifikatsiya jarayonini chetlab o'tish imkoniyatlari kripto-jinoyatlarning yangi texnologik shakllarini yuzaga keltirmoqda. Biroq texnologiyadan foydalanilganining o'zi har doim ham jinoyatning alohida tarkibini tashkil etmasligi sababli, uni og'irlashtiruvchi holat sifatida qo'llash faqat qonun bilan aniq mezonlar belgilangan taqdirdagina asosli bo'ladi.

Qiyosiy-huquqiy tahlil natijalari asosida O'zbekiston Respublikasida mazkur huquqiy sohani takomillashtirishning bosqichma-bosqich mexanizmlarini nazarda tutuvchi ilmiy-amaliy takliflar tizimini shakllantirish mumkin.

Birinchi yo'nalish – kripto-bozordagi manipulyativ harakatlarning huquqiy ta'rifini sohaviy qonunchilikda aniqlash va ularning ijtimoiy xavfli shakllarini jinoiy-huquqiy muhofaza doirasiga kiritish masalasini asoslash. Bunda ma'muriy va jinoiy javobgarlik o'rtasida aniq chegara belgilanishi, jinoiy javobgarlik esa sezilarli ijtimoiy xavf tug'diruvchi holatlarga bog'lanishi lozim.

Ikkinchi yo'nalish – insayderlik axboroti bilan bog'liq qilmishlar uchun huquqiy rejim yaratish. Buning uchun insayderlik axboroti, insayder shaxs, axborotdan foydalanish va bitim tuzish o'rtasidagi sababiy bog'liqlik kabi belgilar aniqlashtirilishi zarur. YI va Janubiy Koreya tajribasi ushbu munosabatlarni bozorning halolligi bilan bog'lash imkonini ko'rsatadi.

Uchinchi yo'nalish – sun'iy intellektdan foydalanib sodir etilgan kripto-jinoyatlarni baholash. Jinoyat kodeksida texnologiyaning nomi emas, balki uning jinoyat sodir etishdagi funksional roli mezon sifatida belgilanishi maqbul. Masalan, SI vositasida soxta shaxsni identifikatsiya qilish, *deepfake* orqali ishonchni suiiste'mol qilish yoki avtomatlashtirilgan tizim yordamida ko'p sonli jabrlanuvchilarni jalb qilish kabi holatlar, agar ularning ijtimoiy xavfliligi asoslansa, kvalifikatsiyaga ta'sir qiluvchi belgi sifatida nazarda tutilishi mumkin.

To'rtinchi yo'nalish – kripto-aktivlarni jinoyat-protsessual jihatdan saqlash. Virtual hamyondagi aktivning bozor qiymati qisqa vaqt ichida keskin o'zgarishi mumkin. Shu sababli tergov davrida aktivni faqat bloklash emas, balki uning qiymatini saqlashga

qaratilgan protsessual mexanizmlarni ishlab chiqish zarur. Bunda sud nazorati, mulkdorning huquqlari, aktivni saqlashning xavfsizligi va keyinchalik qaytarish imkoniyati kafolatlanishi shart.

Beshinchi yo'nalish – xalqaro hamkorlik va provayderlar bilan axborot almashinuvi. Kripto-aktiv operatsiyalarining transchegaraviyligi tufayli tergov organlari uchun tranzaksiya ma'lumotlarini saqlash, identifikatsiya, aktiv harakatini kuzatish va zarur hollarda aktivlarni vaqtincha cheklash bo'yicha huquqiy hamkorlik mexanizmlarini kuchaytirish muhim. Bu yo'nalishda FATFning virtual aktivlar va VASPlar bo'yicha yondashuvlari ham inobatga olinishi lozim (Financial Action Task Force, 2021).

Xulosa

Qiyosiy-huquqiy tahlil kripto-aktivlar bilan bog'liq jinoyatchilikka qarshi kurashishda yagona universal model mavjud emasligini ko'rsatdi. YI va Janubiy Koreya bozor yaxlitligi va investorlarni himoya qilishga, AQSH mavjud umumiy jinoyat normalarini texnologik muhitda qo'llashga, MDH davlatlarining bir qismi esa litsenziyalash va umumiy iqtisodiy jinoyat normalarini uyg'unlashtirishga ko'proq tayanadi.

O'zbekiston uchun eng maqbul yo'l xorijiy modellarni mexanik ko'chirish emas, balki ularning milliy huquq tizimiga mos elementlarini bosqichma-bosqich qabul qilishdan iborat. Birinchidan, kripto-bozor manipulyatsiyasi va insayderlik axborotidan foydalanishning huquqiy belgilari aniqlashtirilishi zarur. Ikkinchidan, sun'iy intellektdan foydalanib sodir etilgan qilmishlarning kvalifikatsiyasi uchun texnologik emas, funksional mezonlarga asoslangan yondashuv ishlab chiqilishi lozim. Uchinchidan, kripto-aktivlarni xatlash, saqlash va ularning qiymatini saqlab qolishga qaratilgan maxsus protsessual mexanizmlar yaratilishi maqsadga muvofiq.

Shu bilan birga, yuridik shaxslarni to'g'ridan to'g'ri jinoyat subyekti sifatida tan olish yoki ma'muriy preyuditsiyadan to'liq voz kechish kabi xorijiy yondashuvlarni milliy jinoyat huquqiga tayyor holda ko'chirish maqbul emas. O'zbekiston jinoyat huquqining shaxsiy aybli javobgarlik va qonuniylik prinsiplari saqlanishi kerak. Shu nuqtayi nazardan, xorijiy tajribaning asosiy qimmatini tayyor sanksiyalarda emas, balki kripto-aktivlar bozorida yangi ijtimoiy xavflarni o'z vaqtida aniqlash va ularga mutanosib huquqiy javob choralarini shakllantirish mexanizmlarida namoyon bo'ladi.

REFERENCES

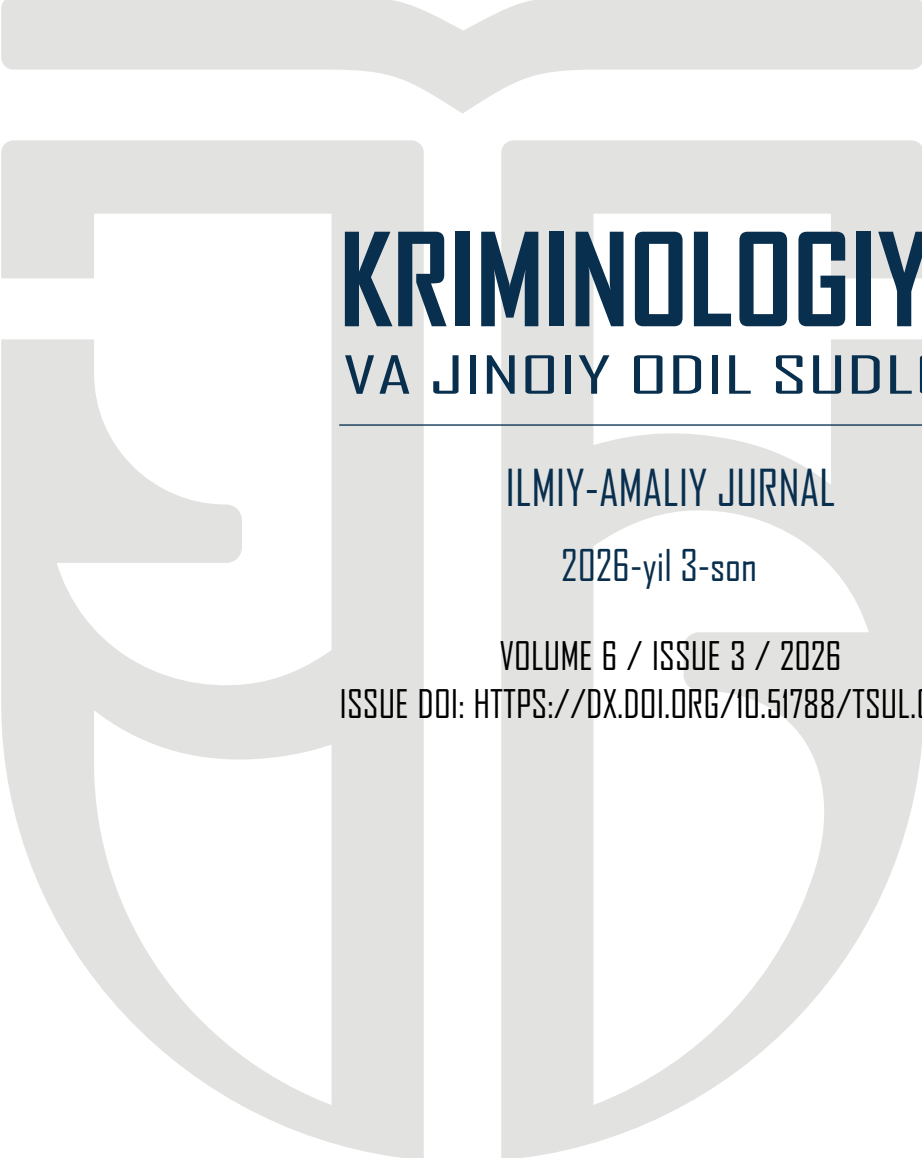
European Parliament & Council of the European Union. (2023). *Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets*. Official Journal of the European Union, L 150. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng>

Financial Action Task Force. (2021). *Updated guidance for a risk-based approach to virtual assets and virtual asset service providers*. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Guidance-rba-virtual-assets-2021.html>

Kyrgyz Republic. (2021). *Criminal Code of the Kyrgyz Republic*. Cbd.minjust.gov.kg. <https://cbd.minjust.gov.kg/3-38/edition/2087/ru>

President of the Republic of Belarus. (2017). *On the development of the digital economy*

- (Decree No. 8). Pravo.by. <https://pravo.by/document/?guid=3871&p0=Pd1700008>
- Republic of Kazakhstan. (2014). *Criminal Code of the Republic of Kazakhstan*. Adilet.zan.kz. https://adilet.zan.kz/eng/docs/K970000167_
- Republic of Kazakhstan. (2023). *On digital assets in the Republic of Kazakhstan (Law No. 193-VII)*. Adilet.zan.kz. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z2300000193>
- Republic of Korea. (2023). *Act on the protection of virtual asset users (Act No. 19563)*. National Law Information Center. <https://law.go.kr/lInfoP.do?lsiSeq=252731&chrClsCd=010203&urlMode=engLsInfoR&viewCls=engLsInfoR>
- Republic of Singapore. (2019). *Payment Services Act 2019 (Act 2 of 2019)*. Singapore Statutes Online. <https://sso.agc.gov.sg/Act/PSA2019>
- Republic of Singapore. (2020). *Penal Code 1871 (Chapter 224)*. Singapore Statutes Online. <https://sso.agc.gov.sg/Act/PC1871>
- Republic of Uzbekistan. (1994, September 22). *Criminal Code of the Republic of Uzbekistan*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-111453>
- Russian Federation. (2024). *On amendments to certain legislative acts of the Russian Federation (Federal Law No. FL-221)*. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_482417/
- Russian Federation. (2026). *On amendments to the Criminal Code of the Russian Federation and the Code of Criminal Procedure of the Russian Federation (Draft Federal Law No. 1193493-8)*. State Duma.
- United States Sentencing Commission. (2025). *Guidelines manual*. <https://www.ussc.gov/guidelines>
- United States. (1952). *Fraud by wire, radio, or television (18 U.S.C. § 1343)*. Legal Information Institute, Cornell Law School. <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1343>
- United States. (1992). *Prohibition of unlicensed money transmitting businesses (18 U.S.C. § 1960)*. Legal Information Institute, Cornell Law School. <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1960>

KRIMINOLOGIYA VA JINOIY ODIL SUDLOV

ILMIY-AMALIY JURNAL

2026-yil 3-son

VOLUME 6 / ISSUE 3 / 2026

ISSUE DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.CCJ.63](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.CCJ.63)